

Đề xuất phương án bảo tồn thuyền cổ độc lạ tại Bắc Ninh

AN TRẦN

Sau gần một tháng khai quật hai con thuyền cổ tại khu phố Công Hà, phường Hà Mãn, thị xã Thuận Thành, tỉnh Bắc Ninh, các chuyên gia nhận định, đây là phát hiện khảo cổ quan trọng, độc đáo, lần đầu tiên trong lịch sử khảo cổ học Việt Nam về thuyền cổ song thân.

SÁNG 26/3, ghi nhận tại hố khảo cổ cho thấy, dù nằm sâu dưới lòng đất, nhưng hai con thuyền đang giữ được hình dạng khá nguyên vẹn. Đoàn khảo cổ đã hoàn tất phân khai quật phía trong lòng thuyền. Các phần đã phát lộ được giữ ấm, tránh làm hư hại đến phần gỗ và thân thuyền.

Tiến sĩ Phạm Văn Triệu, Phó Trưởng phòng Khảo cổ học, Viện Khảo cổ học, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam, Trưởng đoàn khảo cổ trao đổi: Nét độc đáo của hai chiếc thuyền cổ là quy mô lớn, hai

thuyền được liên kết với nhau rất kiên cố bởi một thanh gỗ nguyên miếng dài hơn 6m ở mũi thuyền là kết cấu lần đầu tiên ngành khảo cổ học tại Việt Nam phát hiện. Vị trí xuất lộ thuyền nằm trên dòng sông Dâu cổ - một nhánh của sông Thiên Đức (sông Đuống) chảy sát bờ phía tây của thành Luy Lâu.

Tại hội thảo đầu bờ do Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Ninh phối hợp Viện Khảo cổ học (Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam) tổ chức sáng 26/3, các nhà khoa học đã đưa ra những nhận định ban đầu, đồng thời đề xuất giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị của di tích.

Phó Giáo sư, Tiến sĩ Tổng Trung Tín, Chủ tịch Hội Khảo cổ học Việt Nam đánh giá: Hai con thuyền được phát lộ có cấu trúc khác lạ, độc đáo, lần đầu được ghi nhận trong lịch sử khảo cổ học Việt Nam về thuyền hai đáy. Các hiện vật trên thuyền

như núm hình trái đào có kỹ thuật tinh tế như thời Lý.

Phó Giáo sư, Tiến sĩ Bùi Minh Trí, Phòng Khảo cổ học dưới nước (Viện Khảo cổ học) cho biết: Đây là loại hình thuyền điển hình mang tính quốc tế khu vực châu Á-Thái Bình Dương. Với đỉnh bằng gỗ, kết nối ván bằng móc và thanh gỗ bằng nhau..., chiếc thuyền song thân hai đáy có niên đại khoảng thế kỷ XI-XIV, tôi nghiêng về thời nhà Lý và là thuyền của Việt Nam.

Tuy nhiên, về niên đại chính xác của con thuyền cổ, các chuyên gia, nhà khoa học cho biết hiện tại chưa thể kết luận vì phải chờ kết quả lấy mẫu phân tích Carbon-14 và các nghiên cứu khoa học tổng thể khác.

Tại hội thảo, 100% ý kiến của các chuyên gia, nhà khoa học đến từ Viện Nghiên cứu Đông Nam Á, Trung tâm Khảo cổ học dưới nước, Viện Khảo cổ học... đều thống nhất phương án bảo

tồn tại chỗ, đồng thời gợi mở hai phương án bảo tồn phù hợp nhất trong tình hình hiện nay: Thứ nhất, lấp lại khu vực khảo cổ, đóng di tích để bảo tồn nguyên trạng dưới lòng đất. Thứ hai, bảo tồn tại chỗ không lấp, xây dựng thành bể và ngâm nước.

Bày tỏ sự quan ngại nếu để hiện vật khảo cổ ngoài trời như hiện nay sẽ rất dễ dẫn đến hư hại, Tiến sĩ Nguyễn Văn Đoàn, Giám đốc Bảo tàng Lịch sử quốc gia đề nghị vẫn đề cấp thiết hiện nay là giữ lại hiện vật độc đáo, có giá trị này thông qua hình thức lấp đất, bảo tồn tại chỗ.

Các ý kiến cũng đề nghị trước khi bảo tồn, cần tiếp tục mở rộng phạm vi khảo cổ, đưa ra những phân tích, so sánh, dữ liệu hóa để có cái nhìn toàn diện về hiện vật, từ đó có thể dựng hình ảnh 3D phục vụ công tác nghiên cứu và tham quan. Bên cạnh đó, thông tin về hai con thuyền cần sớm được ra quốc tế để có thể nhận được sự hỗ trợ về chuyên môn và kỹ thuật.

Trên cơ sở tiếp thu ý kiến của các chuyên gia, nhà nghiên cứu, Tiến sĩ Nguyễn Văn Đáp, Phó Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Ninh cho biết, tỉnh sẽ tiếp tục phối hợp các nhà khoa học triển khai nghiên cứu cấu trúc của thuyền, đánh giá vai trò di sản để từ đó có giải pháp, phương án bảo tồn cụ thể ■